

Микола Кіндратович Вороний (06.12. 1871-07.06.1938)

«БАКИТНА ПАННА» (1912)

Має крилами Весна Запашна, Лине вся в прозорих шатах, У серпанках і блаватах... Сяє усміхом примар З-поза хмар, Попелястих, пелехатих.	А вона, як мрія сну Чарівна, Сяє вродою святою, Неземною чистотою, Сміючись на пелюстках, На квітках Променистою росюю.	
Ось вона вже крізь блакить Майорить, Довгождана, нездоланна... Ось вона - Блакитна Панна!.. Гори, гай, луги, поля - Вся земля Їй виспівує: "Осанна!"	І уже в душі моїй В сяйві мрій В'ються хмелем арабески, Миготять камеї, фрески, Гомонять-бринять пісні Голосні І сплітаються в гротески.	

Словник

серпанок – легка прозора тканина;

блават – волошка; заст. шовкова тканина синього кольору;

пелехатий – волохатий, кошлатий;

осанна – молитовний вигук; заст. хвала, ушлявлення;

арабеска – орнамент з геометричних фігур, стилізованого листя, квітів тощо;

камея – прикраса з каменю або черепашки з художньою рельєфною різьбою;

гротеск – художній прийом перебільшення або применшення, поєднання різких контрастів.

Паспорт поезії

1. Рід: лірика

2. Жанр: вірш

3. Вид лірики: пейзажна

4. Стиль: модернізм, символізм

5. Збірка: «В сяйві мрій», **цикл** – «Гротески»

6. Історія написання. Початок ХХ ст. — політичні, революційні зміни спричиняють хаос. Митці намагаються осмислити епоху через пізнання метафізичних (духовних) процесів і зламів, що призвели до появи хаосу. Микола Вороний як яскравий представник символізму також у пошуках вічних цінностей — однією з яких є мистецтво, народжене з гармонії краси.

Микола Вороний: «Я писав не так од образу, як од звуку. І дійсно, мелос, спершу примітивний, а далі технічно все більш ускладнений, був джерелом моєї пісні-вірша».

7. Композиція: 4 строфи по 7 рядків

8. Сюжет. *Перші три строфи* висвітлюють різні грані символічного образу Блакитної Панни. У *початковій строфі* прихід весни перетворюється в поетичній уяві автора на урочисту і яскраву містерію. Велична Блакитна Панна, немов якоесь божество, сходить із небес на землю («Має крилами», «Сяє усміхом примар / З-поза хмар»). *Друга строфа* показує, як радісно їй піднесено весь світ зустрічає цю казкову чарівницю: «Гори, гай, луги, поля /— Вся земля / їй виспівує: «Осанна!» Нарешті, у *третьій строфі* завершується основна подія: весняна магія поширюється й змінює все довкола: «Сяє вродою святою, / Неземною чистотою...» Загалом вибудовується насичений звуковими й зоровими образами-штрихами яскравий «портрет» загадкової й пишної Блакитної Панни.

У *четвертій строфі* вся ця краса й весняний рух поєднуються з хаотичною динамікою душевних станів ліричного героя. Це ще і його особиста зустріч із Блакитною Панною. І його душа в «сяйві мрій» породжує й миготіння уривчастих зорових образів («арабески», «камеї, фрески»), і звуки пісень — усе сполучається в оригінальному, дещо химерному й «гротесковому» весняному переживанні.

9. Розміщення рядків у строфах: вони ніби сходинки, по яких скрапує на весні талий сніг під грою сонячного проміння. Таке розміщення рядків поезії будить особливий темпоритм

Строфи вірша «Блакитна Панна» — це мелодія, у якій поступово збільшується сила звуку, вона звучить усе гучніше. І ось уже радість у душі героя досягає апогею: звуки стають цілком конкретними образами: «в'ються хмелем арабески», «миготять камеї, фрески...»

10. Тема: гармонія природи та мистецтва («має крилами Весна запашна, лине все в прозорих шатах, у серпанках і блаватах...»)

11. Ідея: возвеличення краси природи (довгождана, нездоланна... ось вона – Блакитна Панна!...) та її єдність з мистецтвом; возвеличення природи, життя як джерела творчої енергії

12. Мотиви: краса природи; гармонія; буяння життя; джерела творчості

13. Настрій: урочистий

14. Образи

зорові: прозорі шати; лине в серпанках і блаватах; попелясті, пелехаті хмари; майорить крізь блакить; в'ються хмелем арабески

слухові: земля виспіває; сміючись на пелюстках; гомонять-бринять пісні

запахів: весна запашна

15. Символічні образи

Блакитна Панна - символ життя, весни, божественної присутності, краси й гармонії)

Блакить - символ джерела духу;

«Осанна!» - символ вітання бога

16. Художні засоби

епітети: «Весна запашна», «усміхом примар», «прозорих шатах», «вродою святою», «неземною чистотою», «променистою росою»;

порівняння: «а вона, як мрія сну чарівна»;

персоніфікація (уособлення): Весна «сяє», «сміється», «Гомонять-бринять пісні»;

алітерація: «Довгождана, нездоланна... Ось вона - Блакитна Панна!..», «Сяє усміхом примар // З-поза хмар, // Попелястих, пелехатих»;

асонанс: «[...] шатах // У серпанках і блаватах»; «Сяє усміхом примар і З-поза хмар», «має крилами Весна запашна»;

інверсія: «Весна // Запашна», «В'ються хмелем арабески»;

градація: «Гори, гай, луки, поля»;

гіпербола: «Вся земля виспіває»;

риторичні оклики: «Осанна!», «Ось вона – Блакитна Панна!..»

17. Віршовий розмір: нерівностопний хорей.

18. Римування: перехресне (абаб).

19. Новаторство: розширені музичні можливості українського вірша; розміщення рядків у вірші.

20. Алюзії: твір перегукується з віршем П.Тичини «Арфами, арфами...»

Джерела

- Авраменко О. М., Пахаренко В. І.** Українська література : Підручн. для 10 кл. загальноосвітн. навч. закл. (рівень стандарту, академічний рівень). — К. : Грамота, 2010.
- Борзенко О. І., Лобусова О.В.** Українська література (рівень стандарту): підруч. для 10 класу закл. заг. серед. освіти. — Харків : Вид-во «Ранок», 2018
- Всеукраїнська школа онлайн:** iLearn. Життя і творчість Миколи Вороного, діяльність поета
<https://www.youtube.com/watch?v=TgFjUCXM-78>
- Всеукраїнська школа онлайн:** iLearn. Поетичний доробок Миколи Вороного
<https://www.youtube.com/watch?v=zDOezr7BnPQ>
- Зінченко Ж.В.** Паспорт літературного періоду. 10 клас. / Ж.В.Зінченко. – Полтава, 2018.
- Калинич О.** Українська література: посібник для підготовки до ЗНО, - Тернопіль: Астон, 2021
- Онлайн-курс з підготовки до ЗНО "Лайфхаки з української літератури".** М. Вороний, Олександр Олесь.
<https://www.youtube.com/watch?v=mQ9640s9wUo>
- Слоньовська О. В.** Українська література (профільний рівень) : підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти /О. В. Слоньовська, Н. В. Мафтин, Н. М. Вівчарик. – Київ : Літера ЛТД, 2018.
- Українська література. 10 клас.** II семестр. Академічний та рівень стандарту / О. П. Ващенко, С. М. Головатюк, Г. Д. Корнух, Л. В. Манян, В. Г. Сухенко, Н. І. Счастливцева / Упоряд. О. М. Ч хайло — Х. : Вид. група «Основа», 2012.
- Усі уроки української літератури.** 10 клас. II семестр. Нова програма / укл. А. М. Гричина, Н. В. Жуковська. — Х. : Вид. група «Основа», 2018
- Фасоля А. М., Яценко Т. О., Уліщенко В. В., Бійчук Г. Л., Тименко В. М.** Українська література. Рівень стандарту : підруч. для 10 кл. закладів загальної середньої освіти. / — Київ : Педагогічна думка, 2018.
- Nazar Zakharko** Микола Вороний - Блакитна Панна <https://www.youtube.com/watch?v=e5E-yaal5j4>
- Дар'я Іванова** "Блакитна панна" — Микола Вороний <https://www.youtube.com/watch?v=O8j-VvO9K8g>
- Підготовка до ЗНО.** Микола Вороний. «Блакитна Панна», «Інфанта» . Українська література 10 клас
<https://www.youtube.com/watch?v=LEPcdF2zYfA>
- Українська поезія. Пишаюсь тим, що українка Микола Вороний - Блакитна Панна
<https://www.youtube.com/watch?v=gPBia3SNlqs>